

Рецензія на монографію Л. М. Дорофєєвої «Реформування митних органів України в умовах євроінтеграції»

Україна впевнено обрала шлях європейської інтеграції та розпочала реалізацію стратегічних планів адаптації національного законодавства до вимог ЄС. У сучасних умовах інтенсивного реформування практично всіх сфер суспільного життя та державного управління під впливом міжнародних та європейських стандартів особливої наукової ваги набирають дослідження, спрямовані на розв'язання теоретичних проблем та вдосконалення практичних аспектів функціонування окремих державних інститутів. Митниці завжди були невід'ємною ознакою державності будь-якої країни, тому питання їх історичного розвитку та системного вдосконалення являються надзвичайно актуальними. Одним з таких доробків стала монографія Л. М. Дорофєєвої «Реформування митних органів України в умовах євроінтеграції», в якій автор комплексно дослідила складну правову природу організаційних та функціональних перетворень, що відбуваються в системі митних органів.

Структура монографії обумовлена метою, що поставила перед собою автор, обираючи предметом дослідження сучасні трансформаційні процеси, пов'язані із змінами в діяльності митних органів, які відбуваються з урахуванням обраного країною курсу на євроінтеграцію.

У цій ґрунтовній науковій роботі змістовно розкриваються питання щодо ролі й місця митних органів в державі та історичних аспектів їх функціонування у різні періоди; аналізується правове становище та організація діяльності сучасних митних адміністрацій.

Творча новизна характеризує другий розділ, який фактично представляє собою перше комплексне вивчення організації діяльності митних органів усіх країн-членів ЄС, уході якого систематизовані різні моделі формування структури таких органів, запропоновано їх авторську класифікацію, проаналізовано основні функції, котрі виконуються такими органами відповідно до кола завдань, визначених митним союзом (яким фактично є Євросоюз) та національним законодавством кожної держави. Не менш цікавим є й розділ, в якому йдеться про правове та організаційне забезпечення протидії контрабанді та митним правопорушенням. Цілков доречним видається ілюстрування історії розвитку вітчизняних митних органів на прикладі митниць Закарпатської області від моменту їх утворення у повоєнний час до сьогодення.

Проведені Л. М. Дорофєєвою дослідження охоплюють як загальні питання організації та функціонування митної системи в Україні та їх нормативно-правове забезпечення, так і міжнародний досвід такої діяльності. Неможливо переоцінити необхідність ґрунтовного вивчення правового статусу митних адміністрацій країн Європейської Спільноти, особливо сьогодні, коли вітчизняні митні органи переживають складний процес реформування, а законодавство потребує системних змін через імплементацію міжнародних стандартів митної діяльності. Відтак, цілком виправдано особливу увагу приділено виробленими та запровадженими більшістю країн стандартам організації та здійснення митної справи, що містяться в рекомендаціях Всесвітньої митної організації та Рамкових стандартах безпеки та полегшення всесвітньої торгівлі ВМО. Усесторонньо розкрито поняття та нормативне закріплення таких стандартів із використанням міжнародних документів, запропоновано кроки по уніфікації діяльності вітчизняних митниць відповідно до визнаних у світі моделей.

Представлений матеріал, безперечно, заслуговує на увагу вчених, практичних працівників органів Державної фіскальної служби України та інших державних інституцій, прямо або опосередковано пов'язаних із питаннями переміщення товарів через митний кордон України.

Варто відзначити досить ґрунтовне методологічне забезпечення проведеного дослідження. В монографії автор використала систему загальнофілософських, загальнотеоретичних та

спеціальних методів наукового пізнання, комплексне застосування яких дозволило всебічно розглянути структурно-функціональні зміни в організації системи вітчизняних митних органів, виокремити й критично проаналізувати проблеми реформування митних органів України в сучасних умовах, на підставі чого зробити ряд актуальних та неупереджених висновків.

Привертають увагу положення, присвячені суто практичним аспектам функціонування митних органів у системі державних органів, визначенню ролі та місця таких органів в структурі адміністративно-управлінської державної політики. Особистий досвід автора дозволив сформулювати ряд пропозицій щодо удосконалення організації здійснення митної справи в Україні з огляду на досвід митних адміністрацій світу, у тому числі у напрямку правоохоронної діяльності.

Багато уваги приділено питанням визначення місця українських митних органів в міжнародній співпраці по протидії злочинам та правопорушенням у сфері переміщення товарів, предметів та речовин через кордон. Надано оцінку участі митниць України у взаємній допомозі митних адміністрацій. Автором не залишені осторонь і надзвичайно актуальні сьогодні в суспільстві питання протидії проявам корупції в системі органів Державної фіскальної служби, дотримання з боку персоналу митниці вимог щодо доброчесності поведінки, а також відповідальності посадових осіб за дії або бездіяльність, які завдали шкоди правам або інтересам громадян чи юридичних осіб. З урахуванням особливостей проходження державної служби в митних органах запропоновано ряд практичних заходів по підвищенню мотивації персоналу таких органів та підвищенню рівня їх відповідальності за прийнятті рішення.

У цілому слід відзначити високий фаховий рівень автора, що є свідченням її професійної зрілості. Окреслене в рецензованій монографії коло питань гармонійно поєднує не лише загальнотеоретичні аспекти проблеми, а й практику діяльності митних органів, національну специфіку, завдяки чому досягається комплексність, логічність та цілісність дослідження. Варто відмітити, що проблематика функціонування митних органів, впровадження міжнародних стандартів та правове забезпечення виконання поставлених перед ними завдань вже більше десяти років знаходиться у фокусі наукових розвідок дослідниці, про що свідчать опубліковані нею статті у фахових наукових виданнях, у тому числі зарубіжних журналах, а також доповіді та тези науково-практичних конференцій.

Виходячи з вищенаведеного, вважаємо, що монографія вносить суттєвий вклад в теорію та практику адміністративного права та має прикладне значення. Висловлені Л. М. Дорофєєвою пропозиції можуть бути використані як для вдосконалення митного законодавства, так і в ході реформування органів, які забезпечують формування та безпосередню реалізацію державної політики в сфері державної митної справи.

**Професор кафедри адміністративного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
доктор юридичних наук, професор,
заслужений юрист України**

ПІДПИС ЗАСВІДЧУЮ
ЗАСТУПНИК ДЕКАНА

А. І. Берлач

